

Høringsvar fra Landslaget for norskundervisning til utkast til ny overordnet del av læreplanen

---

Landslaget for norskundervisning (LNU) ser det særlig som sin oppgave å uttale seg om deler av utkastet som er knyttet til danning, språk og morsmål, da dette er viktige deler av norskfaget.

Kap. 1.2 Kultur, identitet og mangfold

Hva skal vi med språket - og hvilke språk er viktige i norsk skole?

Fra s. 5: «Gjennom alle tider har samfunnet blitt påvirket av ulike strømninger og kulturtradisjoner. Kulturelt, språklig og livssynsmessig mangfold setter sitt preg på samfunnet og skolen. Skolen skal ivareta dette mangfoldet og inkludere alle. Skolen skal støtte elevenes utvikling av egen identitet og legge til rette for at alle kan oppleve at de hører hjemme i skolen og i samfunnet.»

Kommentar: Teksten sier ikke noe om opplæring i andre morsmål enn norsk selv om de sier at mangfold skal ivaretas. Her er teksten for vag og er ikke tydelig på at flerspråklighet må ses som en ressurs.

LNU foreslår dette tillegget (i kursiv):

«Gjennom alle tider har samfunnet blitt påvirket av ulike strømninger og kulturtradisjoner. Kulturelt, språklig og livssynsmessig mangfold setter sitt preg på samfunnet og skolen. Skolen skal ivareta dette mangfoldet og inkludere alle. *Skolen skal legge til rette for at elever får utvikle sitt eget morsmål, også om det er et annet språk enn norsk, samtidig med at de får den opplæringen de behøver i norsk. Flerspråklighet er en ressurs for samfunnet og skal verdsettes og utvikles i skolen. Skolen skal støtte elevenes utvikling av egen identitet og legge til rette for at alle kan oppleve at de hører hjemme i skolen og i samfunnet.*»

Nederst s. 5 står det: «Opplæringen skal sikre at elevene blir trygge språkbrukere, at de utvikler sin språklige identitet, og at de kan bruke språk for å tenke, skape mening og knytte bånd til andre.» (s. 5).

Kommentar: Formuleringen bygger på et litt snevert syn på hva man kan og bør bruke språket til. I kap. 1.3 står det om vektlegging av demokratisk medborgerskap og evnen til kritisk tenkning. Dette er nært knyttet til språklige ferdigheter, og det bør presiseres der ulike områder for språkbruk er nevnt.

LNU foreslår dette tillegget (tillegg i kursiv):

«Opplæringen skal sikre at elevene blir trygge språkbrukere, at de utvikler sin språklige identitet, og at de kan bruke språk for å tenke, skape mening, *være kritiske, uttrykke egne meninger* og knytte bånd til andre.» (s. 5)

Videre s. 5 står det: «Utviklingen av et felles språk er en forutsetning for at samfunnet skal fungere. Samtidig gir språklig mangfold alle elever verdifull erfaring med uttrykksformer, ideer og kulturelle tradisjoner som beriker læring og utvikling for alle i skolesamfunnet.»

Kommentar: Det står ingenting om hvilket språk som skal være «felles språk». Kanskje det anses som helt selvfølgelig at det skal være norsk? Samtidig ser vi bruk av engelsk som undervisningsspråk i flere fag enn engelsk på flere skoler. Det vil være ryddig og kanskje nødvendig med en presisering av at norsk språk er det primære felles språket. Samtidig bør det fremgå at alle må få god opplæring i engelsk, men at det er å anse som et andrespråk.

LNU foreslår dette tillegget (tillegg i kursiv):

«Utviklingen av et felles språk er en forutsetning for at samfunnet skal fungere. *Felles språk i samfunnet og skolen er primært norsk med de to skriftlige målformene nynorsk og bokmål.* Samtidig gir språklig mangfold alle elever verdifull erfaring med uttrykksformer, ideer og kulturelle tradisjoner som beriker læring og utvikling for alle i skolesamfunnet. *I tillegg til norsk er det nødvendig at alle får god opplæring i engelsk som andrespråk.*»

Nynorsksenteret har foreslått et tillegg knyttet til tospråks situasjonen vi har i Norge. LNU støtter forslag om tillegget der det står:

«I Noreg er det ein etablert tospråks situasjon. Bokmål og nynorsk er likestilte norske skriftspråk. Samtidig er balansen mellom dei ujamn. Opplæringa må ta høgde for at nynorsk er eit mindre brukt språk enn bokmål i det norske samfunnet. Opplæringa skal bidra til å motverke direkte og indirekte press som fører til at elevar byter skriftspråk.»

Kilde: <https://iver.nynorsksenteret.no/?p=396> (lest 12.6.2017)

Kap. 2.1 Prinsipper for læring og utvikling

Definisjon av «danning» og konkretisering av tekstenes betydning i danningen:

På s. 9 står det: «Skolen skal støtte elevenes danning og bidra til at de utvikler helhetlig kompetanse (...) Grunnopplæringen har danning av hele mennesket som mål og skal gi elevene mulighet til å forstå seg selv og verden. Den skal gi hver og en mulighet til å utvikle sine evner og gi et grunnlag for å gjøre gode valg i livet. Barn og ungdom skal støttes i utviklingen av sin identitet gjennom møte med andre mennesker, kultur, historie, natur og samfunn.»

Kommentar: Her er begrepet «danning» nevnt, men definisjonen av det er ikke klar, og det står ikke noe om at identiteten utvikles i møte med **tekster**. For kultur – og identitetsfag som norsk er dannelsesbegrepet sentralt.

LNU foreslår at overordnet del reflekterer over hva danning er, sier noe mer om hvordan danning skal forstås i denne sammenhengen, og hvordan danning kan operasjonaliseres i undervisningen.

LNU foreslår også dette tillegget (i kursiv): «Skolen skal støtte elevenes danning og bidra til at de utvikler helhetlig kompetanse» (...) Grunnopplæringen har danning av hele mennesket som mål og skal gi elevene mulighet til å forstå seg selv og verden. Den skal gi hver og en mulighet til å utvikle sine evner og gi et grunnlag for å gjøre gode valg i livet. Barn og ungdom skal støttes i utviklingen av sin identitet gjennom møte med andre mennesker, *tekster*, kultur, historie, natur og samfunn.»

Kap. 2.4. Grunnleggende ferdigheter:

På s. 11 står det: «Læreplanverket definerer fem grunnleggende ferdigheter – lesing, skriving, regning, muntlige ferdigheter og digitale ferdigheter. Disse ferdighetene er nødvendige redskaper for læring i alle fag og er avgjørende for å kunne delta i utdanning, arbeid og samfunnsliv. (...) **Fortrolighet med muntlig og skriftlig språk** (min uth.) er for eksempel en forutsetning for læring og for utviklingen av den enkelte elevs kulturelle identitet.»

Kommentar: Begrepet «fortrolighet med...» er vagt og på et lavt nivå.

LNU foreslår en presisering med dette tillegget (tillegg i kursiv): «Læreplanverket definerer fem grunnleggende ferdigheter – lesing, skriving, regning, muntlige ferdigheter og digitale ferdigheter. Disse ferdighetene er nødvendige redskaper for læring i alle fag og er avgjørende for å kunne delta i utdanning, arbeid og samfunnsliv. (...) *Det er for eksempel en forutsetning for læring og for den enkelte elevs kulturelle identitet at de er fortrolige med muntlig og skriftlig språk. Det innebærer at de bør kunne lese kritisk og forstå ulike typer tekster, og kunne uttrykke seg godt muntlig og skriftlig.*»

På s. 11 – 12 står det videre: «De grunnleggende ferdighetene hører hjemme i alle fag, men på hvilken måte avhenger av fagenes egenart. (...) Arbeidet med grunnleggende ferdigheter skal derfor ivaretas av alle lærere i alle fag og på alle trinn. Samtidig er et større ansvar for de enkelte ferdighetene plassert i enkelte fag. Fagene norsk og samisk har hovedansvaret for opplæringen i lesing, skriving og muntlige ferdigheter.»

Kommentar: LNU er fornøyd med ansvarsfordelingen av arbeid med grunnleggende ferdigheter som kommer frem her. Det er nødvendig at alle fag og alle lærere på alle trinn har ansvar for grunnleggende ferdigheter, ikke bare norsk. Samtidig setter man med denne

formuleringen ord på det ansvaret norskfaget har hatt og naturlig har, for de grunnleggende ferdighetene som er direkte knyttet til språk.
